

קובץ

הערות וביאורים

בלקו"ש, בנגלה ובחסידות

שופטים

גליון מח (רצט)

יוצא לאור ע"י

תלמידי בית המדרש דמוסד חינוך אהלי תורה

417 טראַי עוועניו • ברוקלין, ניו יאָרק

שנת חמשת אלפים שבע מאות ארבעים וחמש לבריאה

בס"ד עש"ק פ' שופטים השנה תהא שנת מלך המשיח

ת ו כ ו ה ע נ י נ י ם

ל ק ו ט י ש י ח ו ת

כח ההולדה באוה"ע (גליון) ג

נ ג ל ה

אם מותר לערות המרק מהקדירה ואח"כ להוציא הבשר +
(גליון) ג

ש י ח ו ת

ירושלים לא נתחלקה לשבטים ה
לימוד נגלה דתורה הוא מלמעלמ"ט וחסידות מלמטלמ"ע י
בהשאלה בפרש"י דש"פ עקב דקשה מיתתן של צדיקים וכנ"י .. יא
לימוד נגלה דתורה לתינוק בהיותו במעי אמו יב
בהשאלה בהרמב"ם "בשלש עתות ביום מחלקין את הפאה" יג
כריתת עצים בט"ו באב עצמו יד

ל ק ו ט י ש י ח ו ת

א. בהתוועדות דש"פ עקב ש.ז. (הנחות התמימים סעיף ו) נתבאר שעיקר הענין דכח ההולדה (כח הא"ס) נמצא בבני ישראל, וכדי שיוכל להיות ענין הבחירה, ניתן כח ההולדה גם לבני נח, אבל בכמה הגבלות, וכמבואר במקום אחר.

ובגליון הקודם ס"ז הקשה א' הת' וז"ל: "ולכאורה יש סתירה מרישא לסיפא. דבתחילה אומר שכדי שיהי' בחירה ע"כ יש גם אצל ב"נ כח ההולדה, ואח"כ אומר שיש כמה הגבלות ולכאורה אם יש כמה הגבלות אצל ב"נ עכ"ל,

אבל ראה לקו"ש ח"ח ע' 155 הערה 45 (נסמן בההנחה שם), וז"ל: (וההולדה באוה"ע - י"ל: א) שהוא לפי שניזונים מצומח שנצמח בארץ (ע"ד המבואר בלקו"ת שם, בענין כח ההולדה שבבהמות). (ב) שהוא בשביל שיהי' ענין הבחירה בישראל (וע"ד הידוע (ד"ה נ"ח תרנ"ו) בנוגע לכללות ציור גופם שמשותה לגופי ישראל). עכ"ל (ועד"ז לקו"ש ח"ז ע' 155 הערה 56 בשוה"ג).

וראה גם לקו"ש חכ"ג ע' 176.

א' מאנ"ש

- ברוקלין נ.י. -

נ ג ל ה

ב. בגליון מ"ז (ראה) כתב הר' מ.ל. למענן בכמה ענינים בהל' בורר בשבת, הנוגעים מאד לדינא. ולפענ"ד יש להעיר על דבריו טובא.

הנדון הוא "אם מותר לערות מרק מן הקדירה ואח"כ להוציא הבשר עוף בליל ש"ק והכוונה בזה שהבשר לא ישרה בהמרק וגם שלא יליון בקדרה של מתכות (מטעם בריאות)" עכ"ל.

וע"ז כתב הרב הנ"ל שלשה דינים:

(א) "מובן שלהוציא הבשר אסור בודאי, מאחר שאין זה קודם הסעודה והן שני מינים.

(ב) "בנוגע לערות המרק - עצה היחידה להתיר לערות המרק היא רק באם יאכל קצת (לכה"פ) מהבשר בסעודת היום ואז לכאורה מותר לערות כל המרק" (לכאו' כוונתו שיערה המרק אחר שיקח הבשר וק"ל).

(ג) מצד דין הכנה (המבואר בס'י ש"ט סעי' ל"ח) לכאורה אפשר להניח רק בהמקרה אך לא כ"פריצער".

הנה בנוגע למש"כ (אות א') שלהוציא הבשר אסור בודאי, כתוב בס' קצות השלחן דנדון זה לא הוי ברירה כלל, ומסתמך על כמה גדולי אחרונים. דיעויין שם בהל' בורר ס"ק י"ד דמכיא מס' שביתת השדת מלאכת בורר סקי"ח דאיסור ברירה הוא דוקא בחתיכות הרבה מעורבים אבל אם מונחת חתיכה א' וניכרת אין בה משום ברירה... ובס"ק כ"ה כ' השביה"ש דדברים גדולים המונחים במים כמו אגוז הצף ע"פ המים לא שייך ברירה דלחודיהו קיימי והאיסור הוא רק באוכלים מעורבים... ומעשים בכל יום שלוקחים מהרוטב בשר להצניע למחר ואין בזה פקפוק, ומטעם זה מותר להוציא בידים ממים שהם נפרדים לגמרי ואין מתערבים הביצים והמים עכ"ד ומסיים בעל קצה"ש ודברי טעם הם עכ"ל. וע"ש עוד כענינים אלו ובס"ק כ"ד ויונעם לך.

המורס מכהנ"ל דכנדו"ד שחתיכת העוף מונח לבד עם המרק מותר להוציאו ואין זה ברירה. ואב"י אם יש עוד דברים קטנים בתוך המרק כמו ירקות וכדו' כל זמן שחתיכת העוף גדולה וניכרת עדיין אין זה ברירה. רק במקרה שיש הרבה דברים מעורבים יחד חל איסור ברירה. וראה מש"כ בזה בס' שש"כ פ"י סעי' ט' שחתיכת בשר בתוך מרק שמעורבים בו תפוחי אדמה וכדו' אסור להוציאו וזה עולה יפה עם מש"כ לעיל דמעורבים דייקא.

ובאמת ה"ל אפשר להקשות טובא על כלל זה ממה שמפורש בשו"ע אדה"ז סי' שיי"ט סעי' ו' בענין שני מיני דגים, כתב וזלה"ק ואע"פ שהמין של מין א' הן גדולות וניכרות כל א' בפ"ע ואפשר שלא שייך כאן ברירה כלל, אעפ"כ אין להקל כי ספק חיוב חטאת הוא עכ"ל. דמזה משמע דאפ"ל מה שהוא גדול וניכר (דזה היסוד לדינו של השבי"ש הנ"ל) ג"כ אסור ועכ"פ מספק, אולם י"ל דאדרבה מכאן ראי' לדינו של השביה"ש דכאן מיירי אדה"ז בכמה חתיכות מעורבים ואעפ"כ מכיוון שהם גדולות וניכרות כ' אדה"ז דאפשר דלא שייך כאן ברירה, הרי חתיכה אחת (או כמוש"כ בשביה"ש דס"ק כ"ה שם דלחודיהו קיימי וד"ל) י"ל דודאי אינו שייך ברירה, ודו"ק.

ומש"כ (אות ג') בענין ההכנה הנה בפשטות י"ל דאי"ז הכנה כי אולי יבוא אורח שירצה דוקא בשר עוף.

ובלי זה י"ל דלא הוי הכנה בנדו"ד דהנה בס' שש"כ פ' כ"ח סעי' פ"א כתב וז"ל. דכל דבר שאין בעשייתו משום טירחה וגם רגילים לעשותו מבלי לחשוב על התועלת שבעשייתו מותר לעשות בשבת, גם אם תצא מעשייתו זו תועלת לימות החול ובלבד שלא יאמר כמפורש שהוא מכין לימות החול עכ"ל. ולכן כתב שמותר להחזיר למקרה את המאכלים שנשארו בגמר הסעודה.

ויש עוד טעם להתיר - ע"ד ההיתר להניח כלים מלוכלכים במכונת ניקוי - כלים - (דישוואשער) או בגדים במכונת כביסה

(ובמקומות המיוחדים שלהם יש מחלוקת האכ"מ) ואין אומרים
דהוי מכין ה"נ כאן.

והסברת הענין אולי יזל דמ"מ צריך להניח אותם (הכלים,
הבגדים, מאכלים) באיזה מקום שאינו רוצה שיהיו בגלוי וכו'
ומכיון שבא להניחם במקום א' מה לי אם יניחם בתוך מקום זה.
ובפרט במקרה שמעתי עוד טעם להתיר דהוי מקום משומר
מן זבובים ויתושים וכו' וק"ל.

ומכל הנ"ל עדיין אינו ברור כ"כ בנוגע לדינא ד"פריזערי"
הגם שיש לדמותם.

ובדרך אגב יש להעיר על כללות הענין דרוצה לחשליך המרק
שלא ילין המרק בקדירה של מתכות מטעם בריאות הנה מקור
הדברים הוא בשו"ע אדה"ז הל' שמירת גוף ונפש סו"ס ז' -
אולם ראה מש"כ בזה כ"ק אד"ש בס' תשו"ב יגד"ת שמכיון דדשו
בה רבים - שומר פתאים ה' ש"ל שבטל הענין לגמרי ע"כ ופוק
חזי וכו' דמלינין מים ומרק בתוך כלי של מתכת.

העולה מכל הנ"ל:

(א) יכול לקחת חתיכת עוף מהמרק בליל ש"ק להניחו
במקרר ולא הוי בורר.

(ב) אכול להניח במקרר ולא הוי הכנה משבת לחול.

(ג) יכול ללין מרק בתוך כלי מתכות ולא הוי סכנה דשומר
פתאים ה'.

הרב משה אהרן צבי ווייס
- ירושלים, תשנ"א -

ש ל ח ו ת

ג. בהתוועדות דש"פ ראה אדר"ח אלול הוקשה על השפתי
חכמים שביאר כוונת רש"י (פ' ראה יג, יג) בנוגע לעיר הנדחת
שכתוב "לשבת שם" ופרש"י "פרט לירושלים שלא נחנה לדירה"
דזהו משום דירושלים לא נתחלקה לשבטים, וקשה ממ"ש רש"י
(ויגש מה, יד) "על שני מקדשות שעתידים להיות בחלקו של
בנימין", ועד"ז בפרשתינו (יב, יד) "בחלקו של בנימין"
אלמא דסב"ל לרש"י בפשט"מ דירושלים נתחלקה לשבטים? (וראה
גם ברש"י ברכה לג, יב, עה"פ ובין כתפיו שכן, אלא דכהשיחה
הוזכר רק ממה שהבן חמש למקרא כבר למד).

ויש להעיר דאף דעל פסוק הנ"ל (יב, יד) עמ"ש רש"י
"בחלקו של בנימין" הנה הרא"ם כתב שם דזהו למ"ד ירושלים
נתחלקה לשבטים, אבל בשפתי חכמים שם (וכן הוא בס' צדה
לדרך שם) כתב וז"ל: ול"נ דאפילו למ"ד דירושלים לא נתחלקה
לשבטים, מ"מ ביהמ"ק ה' בחלקו של בנימין, אף שהעיר

ירושלים לא נתחלקה וכמו דכתיב בין כתפיו שכן, עכ"ל, הרי
 דלדעת השפתי חכמים אפ"ל דסב"ל לרש"י דירושלים לא נתחלקה,
 ומ"מ אין זה סותר להמבואר ברש"י דביהמ"ק ה' בחלקו של בנימין
 דעל מקום המקדש שפיר ה' בו חלוקה, מ"מ בהשיחה נדבר
 דבפשט"מ אין לחלק בזה, כפי שמבין בן חמש למקרא, כי הסיבה
 לכך שירושלים לא נתחלקה לשבטים היא מפני ביהמ"ק שבה, השייך
 לכל בני"י, וא"כ לא יתכן שביהמ"ק יהי' בחלקו של בנימין
 ושאר העיר לא תתחלק, (ראה הנחה בלה"ק סכ"ד) וכיון דסב"ל
 לרש"י דמקום המקדש נתחלק לשבטים, ודאי כן הוא גם כירושלים,
 ולכן נתבאר בהשיחה דכוונת רש"י דאף דנתחלקה לשבטים מ"מ
 לא נעשית עיר הנדחת כי לא ניתנה לדירה, דנתינת ירושלים
 אינה בשביל דירה. עיי"ש בארוכה.

(ב) והנה אף דבהשיחה דובר בנוגע לפשוטו של מקרא כנ"ל,
 מ"מ כדאי לכתוב קצת מהשקו"ט בענין זה בדרך ההלכה.

הנה הסמ"ג כתב במ"ע קס"ג דבית קדשי הקדשים ה' בחלקו
 של בנימין, עיי"ש. ובמ"ע קס"ד כתב איהו גופא דירושלים לא
 נתחלקה לשבטים, וכן פסק הרמב"ם (הל' ע"ז פ"ד ה"ד, ובהל'
 בית הבחירה פ"ז ה"ד, ועוד) דירושלים לא נתחלקה לשבטים,
 ומ"מ הכס"מ בהל' בית הבחירה פ"ב ה"י הביא בדעת הרמב"ם דקרו
 דרומית מזרחית לא ה' לה יסוד לפי שלא היתה בחלקו של טורף,
 ועי' גם בקרית ספר בהל' ביהמ"ק שם שג"כ הביא הא דחלקו של
 טורף בדעת הרמב"ם, וקשה כיון דסב"ל להרמב"ם דירושלים לא
 נתחלקה לשבטים, א"כ איך אפ"ל בשיתו משום חלקו של טורף?

ועי' גם בס' תורת הקודש ח"ב סי' ל"ג שהביא מ"ש בכפתור
 ופרח פ"ו מש"כ הרמב"ם במורה נבוכים דהא דכתב התורה המקום
 אשר יבחר ה' ולא כתב מפורש שהמקום הוא הר המורי', משום
 דהיו השבטים מריבים זע"ז וכאו"א מבקש שיהי' המקום ההוא
 בנחלתו, ותפול המריבה והמחלוקת ביניהם, ולהכי העלים הכתוב
 המקום ולא פרסמו כו', וקשה דכיון דפסק הרמב"ם דירושלים
 לא נתחלקה א"כ הלא אין שייך בזה מחלוקת, דכלא"כ הרי זה
 שייך לכל ישראל?

אבל אי נימא דרך בנוגע לירושלים פליגי אי נתחלקה או
 לא, אבל במקום המקדש לכו"ע ה' בו חלוקה, (וכנ"ל בהשפ"ח
 והצדה לדרך) לא קשה, כי אף דפסק הרמב"ם וכן הסמ"ג דירושלים
 לא נתחלקה לשבטים, מ"מ שפיר סב"ל דמקום המקדש נתחלקה
 ושייך בזה הדין דחלקו של טורף.

ולפי"ז ה' אפשר לתרץ גם קושיית התוס' יו"ט (נגעים
 פ"ב מ"ד) שהקשה דלמה פסק הרמב"ם דירושלים לא נתחלקה
 לשבטים, הרי מצינו כמה סוגיות בזבחים דסב"ל דירושלים נתחלקה
 לשבטים, כמבואר בזבחים נג, ב, וקרן מזרחית דרומית לא ה'.

לה יסוד מ"ט אר"א לפי שלא היתה בחלקו של טורף, ושם בכל הסוגיא מדברים רבים עפ"י שיטה זו דאר"ש כו' מזבח אוכל בחלקו של יהודא אמה, אמר ר' לוי כו' רצועה היתה יוצא בחלקו כו' וארנב"י כו' ועוד אמוראים, וכן הסוגיא בזבחים קיח, ב, מבואר שהסנהדרין ה' בחלקו של יהודא ושכינה בחלקו של בנימין, עיי"ש. וא"כ קשה על הרמב"ם דלמה פסק נגד סתמא דסוגיות אלו? ועל גס בס' יד דוד זבחים נד, א, ועוד שהקשו כו'.

אבל לפי הנ"ל ביחא כיון דהא דפסקינן דירושלים לא נתחלקה לשבטים אינו סותר כלל להסוגיות דזבחים, כיון דמקום המקדש לכו"ע נתחלקה.

ג) אבל בתוס' יומא יב, א, בד"ה ירושלים לא נתחלקה לשבטים כתבו וז"ל: תימה דבפרק איזהו מקומן אמרינן דקורן דרומית מזרחית לא ה' לו יסוד לפי שלא ה' בחלקו של טורף, וא"כ למ"ד לא נתחלקה מאי שנא דשאר מקומות של המזבח ה' להם יסוד ומזרחית דרומית לא ה' לה יסוד כו' וי"ל הכי גמירי שלא לעשות יסוד למזרחית דרומית כדכתיב הכל בכתב עכ"ל, ועד"ז כתבו בזבחים נא, ב, בד"ה תן בסופו עיי"ש.

הרי מוכח מזה ברור דהתוס' לא סב"ל כהנ"ל, אלא כדעת הרא"ם דאם סב"ל דירושלים לא נתחלקה לשבטים הרי זה קאי גס על מקום המקדש, ולכן הקשו דלפי"ז לא שייך כלל הדין דחלקו של טורף ושמשום זה לא ה' יסוד כו' והוצרכו לתרץ דהכי גמירי והכל בכתב כו'.

עוד יש להקשות מהסוגיא דיומא יב, א, ומגילה כו, א, דמבואר שם דהפלוגתא דת"ק ורבי יהודא אס ירושלים נתחלקה לשבטים או לא, הוא גס פלוגתא דהני תנאי דתניא מה ה' בחלקו של יהודא הר הבית הלשכות כו' ומה ה' בחלקו של בנימין אולם והיכל כו' (דהאי תנא סב"ל דירושלים נתחלקה לשבטים) והאי תנא סבר ירושלים לא נתחלקה לשבטים דתניא אין משכירין בתים בירושלים לפי שאינן שלהן כו' עיי"ש, הרי מפורש כאן בהדיא דאין לחלק בין ירושלים למקום המקדש כנ"ל, דאם אפשר לחלק מנא ל' להגמ' לומר דהאי תנא דסב"ל דה' חלקו של יהודא ובנימין, דסב"ל דירושלים נתחלקה לשבטים? הרי מוכח מזה בהדיא כדעת הרא"ם, וכפי שנתבאר בהשיחה בפשט"מ.

עוד יש להעיר במ"ש בפנ"י ב"ק פכ, ב, (בד"ה ואין מטמא) דאין לומר דירושלים נתחלקה ורק מקום המקדש לא נתחלק, שהרי לא היו יודעים מקומו, ואפ"ל בימי דוד סבור למכני בעין עטם עיי"ש, וא"כ גס לדעת השפ"ח הנ"ל דרק ירושלים לא נתחלקה אבל מקום המקדש לכו"ע נתחלק, יש להקשות כמ"ש הפנ"י דהלא לא היו יודעים כלל מקום המקדש, ואין אפ"ל דמקום זה חילקו?

(ד) ועי' בס' שיח יצחק יומא יב, א, שהאריך ג"כ להקשות מהסוגיות דזבחים דסב"ל לסתמא דגמ' דמזבח ה"י בחלקו של טורף, וא"כ סב"ל דירושלים נתחלקה לשבטים, וא"כ למה פסק הרמב"ם דלא נתחלקה, והוסיף ג"כ להקשות על עצם המחלוקת דאיך אפשר להיות דעה בכלל שירושלים לא נתחלקה לשבטים, הרי מפורש ביהושע (פט"ו) ויהי הגורל למטה בני יהודה למשפחתם ובסוף הפרק: ואת היבוסי יושבי ירושלים לא יוכלו בני יהודה להורישם וישב יבוסי את בני יהודה בירושלים עד היום הזה ובפסוק ה' ועלה הגבול גי בן הנם אל כתף היבוסי מנגב היא ירושלים, וכן בפלי"ח פסוק י"א: ויעל הגורל מטה בני בנימין למשפחתם כו' ובסוף הפרק וצלע היבוסי היא ירושלים כו' זאת נחלת בני בנימין למשפחתם. הרי מבואר שגם שבטי יהודה כבנימין נטלו חלקם בירושלים, וראה גם בשופטים פ"א שיהודה ובנימין רצו לכבשה משום שהי' נחלתם? וראה גם בחסדי דוד (תוספת קדושה קרבנות פ"ו ד"ה היסוד) שהאריך לתמוה כן.

ותירץ בשיח יצחק שם באופן א', דלכל הדיעות מתחילה ירושלים נתחלקה לשבטים וכנ"ל בס' יהושע ושופטים, אלא מ"ד דירושלים לא נתחלקה לשבטים הכוונה שלא עמדה בחלוקתה לבסוף, דנתנו דושנה של יריחו כמקום ירושלים לשבטים האלה, והוא עפ"י הספרי בפ' בהעלותך דאיתא התם על הפסוק והי' כי תלך עמנו: וכי מדה טובה הטיבו לו, אמרו כשהיו ישראל מחלקין את הארץ הניחו דושנה של יריחו ת"ק אמה על ת"ק אמה על כל מי שיבנה ביהמ"ק בחלקו יטול דושנה של יריחו וכו' וכיון ששרתה שכינה בחלקו של בנימין באו בני בנימין ליטול חלקם משם כו' להיות שהיו צריכים ירושלים שתהי' לכל ישראל לעליית רגלים וכו', ומ"ד נתחלקה סובר שעמדה לעולם בחלוקתה, וחולק על הספרי הנ"ל דדושנה של יריחו, ועפ"י מתורץ דכאמת גם למ"ד דירושלים לא נתחלקה לשבטים א"ש הסוגיות דזבחים הנ"ל דלא הי' יסוד בקרן דרומית מזרחית משום חלקו של טורף, כיון דסוף סוף מתחילה נפל המקדש בחלקו של בנימין כו' לכן יש דין דחלקו של טורף, וא"ש מה דהרמב"ם פסק דירושלים לא נתחלקה לשבטים, כיון דאין זה סותר כלל הסוגיות דזבחים מענין חלקו של טורף (וא"ש ג"כ מ"ש הסמ"ג, ומה שהביא הכס"מ וכן הקדית ספר בדעת הרמב"ם הדין דחלקו של טורף) ולאידך גיסא שפיר מוכיח ביומא ומגילה דהאי תנא סב"ל דירושלים נתחלקה לשבטים, כיון דהוא אומר "ובנימין הי' מצטער עליה", דאם איתא דלבסוף כשבנו ביהמ"ק נתנוהו לכל ישראל, למה הי' מצטער ומדהי' מצטער מוכח דסב"ל שכל הי' לעולם דסב"ל דירושלים נתחלקה לשבטים, עיי"ש (ועי' בהערות ובליאורים גליון רנ"ה סי' י"ח אות ד' בענין דושנה של יריחו).

עוד תירץ דלמ"ד לא נתחלקה היינו דיהושע התנה כעת הגורל דמי שיפול ירושלים בחלקו שיהי' לו לבית דירה לא

לאחוזת ממש, ונפק"מ דהבא לשם ברגלים לא יטלו מהם שכר בתים שלא ניתנה להם לאחוזת אלא לבית דירה, ולמ"ד נתחלקה סב"ל דלא התנו בזה אלא הרי הוא כשאר המקומות של א"י שהם לאחוזת ממש, ויסודו מהירושלמי (סוטה פ"ט סוף ה"ב, וראה בארוכה בלקו"ש פ' חיי שרה ש.ז.) לענין ערי הלזים אי לדירה נתנה או למחלוקת ניתנו עיי"ש. ועפי"ז א"ש דגם למ"ד שלא נתחלקה לשבטים יש דין דחלקו של טורף, כיון דעכ"פ לדירה ניתנו, (וא"ש ג"כ דעת הסמ"ג הנ"ל, וגם לדעת הרמב"ם א"ש שהביאו הדין דחלקו של טורף, וכן מ"ש במו"נ) וכן א"ש מהני קראי לעיל כיון דלכו"ע ירושלים ניתנה ליהודא ובנימין, אלא דלא נמסרה להם בתור קנין הגוף, רק לקנין פירות, לדירה ולהשתמשות.

אלא דבתירוץ הב' לא ביאר דלפי"ז אכתי קשה מהסוגיא דיומא ומגילה, כי מכיון דגם למ"ד דלא נתחלקה לשבטים הי' זה עכ"פ לקנין פירות שלהם, א"כ מנלי' להוכיח דהאי תנא דמה הי' בחלקו של יהודא כו' סב"ל דנתחלקה, היינו שהי' בתור אחוזת ממש, דילמא לעולם לא נתחלקה, ומ"מ א"ש הדין דחלקו של טורף, וגם אפ"ל דלכך הצטער ע"ז כנ"ל כיון דסו"ס גם עכשיו הרי היא שלו עכ"פ לענין פירות.

(ה) ועי' ג"כ בחסדי דוד שם שהאריך ג"כ לתרץ ע"ד אופן הא', ובס' עיר הקודש והמקדש ח"ג פ"י האריך ג"כ בזה ותירץ כתיירוץ הב' של השיח יצחק, ועיקר ראיתו הוא דגם למ"ד דלא נתחלקה לשבטים עכצ"ל דהכוונה היא רק כנוגע לקנין הגוף, כי אם נימא דלא נתחלקה כלל לשבטים אפי' לדירה א"כ איך שיך לומר "אין משכירין בתים בירושלים" דהיינו למ"ד דלא נתחלקה לשבטים, הלא אם לא שיכח לשום שבט מי המה הבעלים שנצטוו שלא ישכירו בתיהם בירושלים, ומוכח דלכו"ע ניתנה להשבטים עכ"פ לדירה.

ואף דלפי"ז אכתי קשה מהסוגיא דיומא ומגילה כנ"ל, הנה מסיק שם שסתמא דזבחים חולקת על סתמא דסוגיין דיומא ומגילה, כי ביומא ומגילה אמרו שהברייתא מה הי' בחלקו כו' סב"ל דנתחלקה לשבטים, ואילו בזבחים סב"ל דזה אפ"ל גם למ"ד דלא נתחלקה כיון דהי' ליהודא ובנימין עכ"פ לבית דירה ולפירות, ויש להוסיף ג"כ במ"ש בחסדי דוד, דבסוגיא דזבחים מבאר הטעם דקדן דרומית מזרחית לא הי' לה יסוד משום חלקו של טורף, וקשה דלמה לא אמר שם הניחא למ"ד דנתחלקה, אלא למ"ד דלא נתחלקה לשבטים מאי איכא למימר, והי' צ"ל כתיירוץ התוס' דהכי גמירא משום הכל בכתב, וכיון דלא קאמר זה מוכח דהך סוגיא סב"ל דקאי לכו"ע, וא"ש הסמ"ג והרמב"ם והכס"מ כו'.

ואם כנים דבריו בזה, דהסוגיא דיומא ומגילה נדחו מהסוגיא דזבחים, לא קשה כנ"ל גם על השפ"ח והצדה לדרך מהך דיומא ומגילה כנ"ל, כיון דלהלכה קיימ"ל כהסוגיא דזבחים.

(ו) בסיכום יוצא בדרך ההלכה דלדעת התוס' ודאי אם סב"ל דירושלים לא נתחלקה לשבטים הרי זה קאי גם על מקום המקדש שלא כהשפ"ח, ואילו לפי מ"ש דסוגיא דימא נדחה מסוגיא דזבחים לא קשה עליו, אלא דאכתי קשה כמ"ש הפנ"י דכיון דלא ידעו כלל איפה מקום המקדש איך אפשר לחלק בזה, (ואולי אפ"ל בזה דמעיכרא חילק יהושע בתנאי שכשיהי' נודע מקום המקדש יחול ע"ז החלוקה, ויל"ע) גם אכתי קשה כנ"ל בהשיחה דמהו בכלל הביאור דירושלים שעיקרה הביהמ"ק לא נתחלקה, וביהמ"ק גופא נתחלק.

גם לולי הנ"ל סב"ל לכמה אחרונים, דאף אם סב"ל דירושלים לא נתחלקה לשבטים אי"ז סותר הדין דחלקו של טורף, ועד"ז הא דבכה על צואריו משום ב' מקדשות שעתידי להיות בחלקו כמ"ש בחסדי דוד, או משום דמעיכרא הי' זה עכ"פ שלהם, או משום דגם אח"כ הי' זה עכ"פ שלהם בתור קנין פירות לדירה וכו'. וכנ"ל דלפנ"ז יש מקום לתרץ בדרך אפשר כל הני מפרשים שפירשו כוונת רש"י שלא ניתנה לדירה משום דלא נתחלקה לשבטים (ראה בס' הזכרון, ובנחלת יעקב, ובמנחת יהודה, הובאו בס' שער החצר סי' תקנ"ב) וקשה ממ"ש רש"י שהי' בחלקו של בנימין כו' ואולי סב"ל ע"ד שתירץ בשיח יצחק כנ"ל. אבל בהשיחה לא נחא לוי בזה משום דאי"ז פשש"מ.

ועי' גם בס' קול צופיך ע' ס"ב, ובס' תורת הקודש ח"א סי' ח"ט, ועי' בשו"ת בית יצחק או"ח סי' כח, ועי' לקו"ש חט"ו פ' ויחי ד' בענין חלקו של טורף.

הרב אברהם יצחק ברוך גערליצקי
- ר"מ בישיבה -

ד. בהתוועדות דש"פ ראה ש.ז. (הנחה בלה"ק אות ט') מובא בזה"ל: "כלומר לימוד נגלה דתורה התחלתו כו"כ שנים לפני ששייך ענין העבודה בכח עצמו (כשנעשה בר מצווה), ובמילא שייכותו ללימוד התורה אינה אלא מה שנותנים לו מלמעלה, וא"כ הרי"ז באופן דמלמעלה למטה, משא"כ למוד פנימיות התורה - הרי"ז שייך רק לאחר הקדמת העבודה בכח עצמו עד לשלימות העבודה דבן אהבעים לבינה, וא"כ הרי"ז באופן דמלמטה למעלה" ע"כ.

ולכאורה - ביאור זה מובן כשמדברים אודות הלימוד בנגלה שלפני הזמן שהאדם שייך לעבודה בכח עצמו, שאז זה באופן דמלמעלה למטה. אך צ"ב מה בנוגע ללימוד בנגלה בזמן שכבר עובד בכח עצמו, דלכאורה אפ"ל שיהיה זה נחשב לבחי' דמלמטה למעלה משום שהוא כבר עובד בכח עצמו.

אבל באמת א"א לחלק באופן הנ"ל - דהנה בתורה - אור (דף ס"ו עמוד ד') מביא: ש"נגלה" זה אור ישר (שעניינו מלמעלה

למטה), ו"חסידות" זה אור חוזר (שעניינו מלמטה למעלה). ואינו מחלק כנ"ל בין הזמן לפני שהגיע לעבודה בכח עצמו ובין הזמן דלאחר שעובד בכח עצמו. א"כ משמע שתמיד נגלה זה בבחי' אור ישר (מלמעלה למטה), וצריך ביאור כזה - דהלא לאחר שהגיע לעבודה בכח עצמו למה לא נאמר שנגלה יהיה בבחי' דמלמטה למעלה?

ואולי אפ"ל הביאור - דההפרש בין נגלה לחסידות הוא: דנגלה שייך לעולם של התחתון וחסידות שייך לעולם של העליון, וע"כ כאשר א' לומד נגלה שזה מדבר בעולם שלו, הנה בזה לא מדגיש האלוקות שבה, וכדי להרגיש האלוקות שבה צריך להתבונן בהלימוד דמחליף פרה בחמור שהאלוקות שבתורה נמשך לדב"ה הזה הגשמי וע"כ זה באופן דמלמעלה למטה. משא"כ חסידות שייך לעולם נעלה מהאדם ע"כ האדם צריך לצאת מעצמו כדי להגיע לענין הרוחני המבואר בחסידות.

שאל משה אליטוב

- תות"ל 770 -

ה. בהתוועדות קודש דש"פ עקב (הנחה בלה"ק סכ"ו ואילך) - על פירש"י י, ו, שכותב שם "וסמך משה תחכה זו לשבירת הלוחות לומר שקשה מיתתן של צדיקים בפני הקב"ה כיום שנשתברה בו הלוחות וכו' - נשאלה למה כותבו רש"י במיתת אהרן דוקא ולא בכל המקומות לפני"ז שמדובר אודות מיתתן של צדיקים? ונתבאר שם כי במיתת אהרן נתחדש דבר שלא הי' במיתת הצדיקים שהיו לפני"ז והוא: שבזמן דור המבול נגזרה גזירה על שני חיי אדם "והיו ימיו מאה וזעשרים שנה", ואהרן הי' הראשון ששני חיו היו עפ"י טבע (דלאחרי הגזירה), - כי בנוגע להאבות וכו', הרי הם חיו הרבה יותר מק"כ שנה (זאין זו קשה להבין חמש למקרא, כי הרי יודע שבחיי האבות היו ריבוי עניני ניסים וכו' ולכן גם אריכות ימיהם היו עפ"י נס) - ועפ"י"ז מוכן מה מרמז הפסוק הקושי דמיתת צדיקים דוקא במיתת אהרן, כי בנוגע לכל האבות לפני"ז אין זה חידוש שמיתתם היא דבר קשה מכיון שהם היו יכולים לחיות עוד ועוד, מכיון שלא הי' קצבה לחייהם) ואין הפסוק צריך לחדש זאת, לכן רמז הכתוב ענין זה דוקא במיתת אהרן, לחדש שאף שהי' קצבה לחייהם ולא היו יכולים לחיות עוד כיון כל, אעפ"כ הרי "קשה מיתתן של צדיקים לפני הקב"ה וכו'".

ולכאורה א"מ כ"כ דהרי הבן חמש למקרא למד לפני"ז בחומש בראשית אודות יוסף שחי מאה ועשר שנה (עשר שנים פחות ממספר הקצוב) ופירש שם רש"י שבאמת הי' צריך לחיות מאה ועשרים שנה (הקצוב ע"פ טבע) רק שבגלל שלא משה יוסף בשעת שאחיו במצרים אמרו לו "עבדך אבינו" ולא כיבד אביו ולא מלחה ע"ז לכן אבד עשר שנים משני חיו. ולכאורה עפ"י"ז הי' רש"י צריך לפרש

אודות הקושי של מיתתן של צדיקים אצל יוסף, כיון שיוסף לא
היה יכול לחיות עוד (כמו אצל אהרן) וממילא היה רש"י צריך
לפרש "קשה מיתתן של צדיקים כו"ל אצל יוסף, ואז היה ג"כ
החידוש שלא רק במיתת צדיקים שאין קצבה לחייהם מיתתן קשה
אלא ג"כ כמו אצל יוסף שלא היה יכול לחיות עוד אפ"ל הכל
"קשה מיתתן של צדיקים לפני הקב"ה כיום שנשתברה הלוחות?*

יצחק הומינר

- תלמיד בליסכה -

ו. א) בהתוועדות דש"פ עקב ש.ז. נת' בהנחה בלה"ק סעי' ג'
דתינוק בהיותו במעי אמו "מלמדין אותו כל התורה כולה",
כולל גם חלק הסוד שבתורה.

ויש להוסיף, שלא זו בלבד שמלמדין אותו גם פנימיות
התורה, אלא אדרבה - עיקר הלימוד בפנימיות התורה, כמוכר
מהענין ד"נר דלוק לו על ראשו", שענין זה שייך בעיקר ללימוד
פנימיות התורה.

זאת ועוד: ענין המעשה - מתחיל רק בצאתו לאויר העולם,
ואילו בהיותו "במעי אמו" - אינו שייך עדיין לענין המעשה,
כי אם לענין המחשבה בלבד. ע"כ.

הרי מוכר מהנ"ל, דמכיון שאין לתינוק שייכות לענין
המעשה, לכן אמרינן דעיקר לימודו הוא בפנימיות התורה.

ויש להעיר מאגה"ק סי' כ"ו בנוגע לרשב"י: וגם פלפול
הקושיות ותירוצים דמסטרא דרע ורוח הטומאה אשכחן ברשב"י
דעסק ב"י טובא גם בהיותו במערה וכו' וגם כאמת ע"כ עיקר
עסקיהם במערה היה תורת המשניות ת"ר סדרי שה"י בימיהם עד
רבינו הקדוש דאילו ספר הזהר והתיקונים היה יכול לגמור בב'
וג' חדשים כי בודאי לא אמר דבר אחד ב' פעמים ע"כ.

מוכר מזה, דאע"פ שרשב"י היה במערה, שנחבא מהרומאים
משך יב, יג, שנה, שזה ע"ד דוגמא תינוק שנמצא במעי אמו,
מכיון שלא היה לו שייכות לענין המעשה, מ"מ עיקר עסקו היה

*) י"ל, דאדרבה כיון דסו"ס זה גופא שאיבד עשר שנים מחייו
שביל מעשיו כו', במילא ודאי פשוט דמיתה זו קשה לפני
זקב"ה כו' כיון דלפועל הוצרך לאבוד י' שנים מחייו.

המערכת

בנגלה דתורה ופנימיות התורה עסק רק משך ב' וג' חדשים ולא יותר (משך זמן של יב שנה).

ואולי י"ל, דאע"פ שרשב"י לא הי' יכול לקיים רוב המצוות, אבל מכיון ש"כל הלומד תורת עולה כאילו הקריב וכו'", הרי משום שהי' נשמה בגוף בעוה"ז, לכן השתדל לקיים את כל המצוות ע"י לימוד, ומשום זה עסק רק ב' וג' חדשים בפנימיות התורה, משא"כ תינוק במעי אמו, אין לו בכלל שיכוונת לענין המעשה.

(ב) בענין הנ"ל, מכיון שלתינוק במעי אמו אין לא שיכוונת לענין המעשה, לכן אמרינן דעיקר לימודו הוא בפנימיות התורה.

הנה בהמשך הגמ' (נדה ל, ב,) איתא דלאחר שמלמדין אותו כשנולד בא מלאך ו"משכחו כל התורה כולה." ומקשים ע"ז, א"כ מכיון שמשכחים אותו כל מה שלמד, מדוע למדו אותו מקודם?

וא' התירוצים הוא, דזה בכדי להקל על הלומד, דכאשר לומד איזה ענין פעם, אע"פ שאח"כ שכח אותו ענין, מ"מ יהי' הרבה יותר קל ללמוד זה פעם שני', מכיון שבכבר כבר למד ענין זה.

[וזהו ע"ד שנת' בלקו"ש ח"כ ע' 13 ואילך - "דורכדעס (ע"י שמלמדין אותו וכו') האט א איד בכח, אז דערנאך דורך זיין לערנען דא בעולם הזה זאל אים מאיר זיין אויך יענע בחינה פון תורה וועלכע מען האט מיט אים געלערנט זייענדיק במעי אמו וואס איז העכער פון גדר הנבראים, עי"ש בארוכה].

א"כ, מכיון דכאשר יצא לאויר העולם, יהי' שייך לענין המעשה שבתורה, א"כ לפי הנ"ל צריכים ללמדו בעיקר לימוד הנגלה שבתורה.

מיכאל לוזניק

- מיאמי - פלארידא -

ז. בהתוועדות דש"פ ואתחנן הקשה כ"ק אדמו"ר שליט"א על מה שכתב הרמב"ם בשלש עתות ביום מחלקין את הפאה היינו שהחלוקה היא ג"פ כיום וכפאה. ועפ"ז דורש כלאור מה יעשה עם קושיית הרא"ש במסכת פאה פ"ד מ"ה שהיה קשה לו לפרש בכל אלו הג' זמנים משום דכפעם אחת אדם מניח פאה כתדן שדהו ומיד העניים נוטלים הכל וא"כ כיצד שייך לחלק פאה בשלשה זמנים.

ולכאורה נראה לכאר שג' זמנים דנקט הרמב"ם אינם שלש זמנים באותו היום כ"א שלשה זמנים שצריכים לחלק פאה ובסדר זה אחר זה, אבל לא באותו יום אלא, שבפעם ראשונה הרי"ז בשחר ובפעם שניה הרי"ז בחצות ובפעם השלישית במנחה, וטעמו של

הרא"ש היא הנותנת טעם לשטתה וסדר זו, כיון שבפעם אחת מניח אדם פאה בסוף שדהו ומיד העניים נוטלים הכל א"כ יאמרו תמיד יניח בשחר יוצא שהתינוקות לא יוכלו לעולם ליקח פאה ואם לעולם יניח בחצות א"כ המניקות והנמושות לעולם לא יוכלו ליקח פאה ולכן תיקנו חכמים שתיב אדם להניח הפאה בג' זמנים זה אחר זה בכל פעם בזמן אחר, בכדי שגם המניקות וגם התינוקות וגם הנמושות תהא להם אפשרות ליקח פאה, משא"כ לשטת הרא"ש יכול אדם להניח פאה לעולם באחד מג' זמנים הללו ואינו חייב לשנות סדר הזמן אלא תמיד יניח בשחר או חצות וכו'.

הרב יוסף יצחק מאיר טייכטל

- כולל צמח צדק ירושלים -

ח. בהשאלה אם בט"ו באב עצמו כרתו עוד עצים למערכה.

דבר זה למדנו מתורתו של הרמ"ע מפאנו בספרו מאה קשיטה סי' פ"א, "והוא יום תבר מגל שכל אותו היום כורתים עצים למערכה ותו לא, * לפיכך רבו בהפלגה באותו היום מביאי קרבן עצים כמבואר במשנה"י והועתק הדברים בפ"ח בסוף שער חה"ש, וכבר הערתי בעבר כי בפע"ח נדפס בטעות כי זהו דרוש להר"ח"י, ואולם במחברת הקודש (מחר שער חנוכה) נדפס כהוגן "מהרמ"ע"י אך בטעות, כ"שער טו"ב בשבט", ובשני המקומות נדפסו בשיבושים, וביותר בפע"ח, של המעתיקים והמדפיסים, לבד מהשמות ולכן הכתף הגדול מלובלין, שלא ראה את ה"מאה קשיטה" שלא נדפס אז, הרי בספרו פרי צדיק, דברים לט"ו אב, מאמר א' אומר "כי בזה יונח מ"ש בפע"ח שיש ז' טעמים בגמרא (ובאמת, בפע"ח לא נמצא לשון כזה, ורק ז' מעלות טובות של אותו היום) אך זה שא' בגמ' מכאן ואילך דמוסיף יוסיף הוא הטעם השביעי".

ובאמת הטעם השביעי שכתב הרמ"ע, ובפע"ח נשמט התחלתו אין כל מובן להדברים, כי ועוד יש רבו יתירא כי הוא ישוב גדול לא"י שכל העם מרכים נטיעותיהם ומקדימים לבו כיום והוא בכלל, הואיל וכל נטיעותיו פוסקות ערלה שלהן לזמן מועט

* ראה גם לקו"ש ח"ד ע' 1104 הערה 8, וח"ט ע' 88 הערה 11, דכן משמע לשון הרשב"ח ב"ב קכא, ב, "שבאותו יום היו משלימין מצוה גדולה". ויעויין גם ירושלמי סוף תענית: שבו זמן קיצה יפה לעצים כו', ופ"י בפני משה זהו יום האחרון שיפה לקציצת העצים, ע"כ.

המערכת

שהוא ב' שנים ומחצה דוקא שהוא שיעור הזמן שנחלקו ב"ש וב"ה
אם נוח לו לאדם שנברא על סוד הפסק ערלת הלב עד מהרה
(ובפע"ח ומחבה"ק שנדפס הקטע האחרון הוא כשיבוש).

אחד מאנ"ש

- ברוקלין נ.י. -

**לזכות
כ"ק אדמו"ר שליט"א
והרבנית שתליט"א**